



Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Dominica 22. post penthe[costes]. Sermo. Ixvi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

lxvi

est pro dissipitate criminis nā si gehēna ignis vna est. p q̄ltate
 tñ meritor̄ variat. sicut idem calore solis p q̄ltate corpori ea di-
 uersimode calefacit. Q̄rto ponit hui⁹ pabole conclusio
 sic & p̄ meus celestis faciet vobis: qz tradet vos testorib⁹ cruci
 andos: si n̄ remiseritis vnuſquisq; fratri suo: non ore tñ sed de-
 cordib⁹ v̄ris: quidā em̄ loquunt pacem cū p̄ximo suo. mala at
 in cordib⁹ eoꝝ. & qz de⁹ n̄ dicta solū. h̄ p̄cipue cogitata d̄judi-
 cat. iō ex corde mandat esse d̄mittend. Nota qz n̄ est iustus in
 terris qui n̄ debeat fratri indulḡ ex corde. qz nullus est cui nō
 sit remissuz debitu de c̄m milis talentor⁹. Nudi qd̄ dicit Hiero.
 cū peccati debitu & mortis et̄ne nulla satisfactione. nullaq; p̄nia
 possemus exsoluerex ille et̄r. nus de celo adueniens remittendo
 generi hūano p̄c̄ta vniuersiq; credenti in se debitu om̄e donauit.
 quēadmodū at donauerit apls aperte demonstrat cū dicit. de
 lens qd̄ aduersus nos erat cyrographū qd̄ erat d̄riū ip̄m tu-
 lit dō meo affigens illud cruci. Reatu em̄ p̄c̄ti quasi sub cuius
 dam cyrographi debito denebam̄. qd̄ fili⁹ dei aqua baptismi
 & sanguinis sui cruce deleuit. nam in hoc sacro passionis tpe
 aque & sanguinis de latere dñi fluxit. h̄ nec sp̄ogia i cruce dño
 defuit ut hoc ipsuz onderet. qz totius m̄di p̄c̄ta passionis eius
 misterio delenda erant. per eum v̄tiḡ de quo Jo. in euangelio
 testatus est dicens. Ecce agnus dei ecce qui ē.

Dominica. 22. post penthe. Sermo. lxvi.

Beuntes ph̄ei alium inierunt ē. Mat. 22. L̄gar.
 12. Et Luc. 20. dīc Jo. Cr̄b. ois malitia confundit
 aliquiens rōne veritatis. corrigit at nunq;. maxie
 eoꝝ qui p̄posito malo & n̄ ignorantia peccant qd̄
 euangeliū p̄ntia diei manifestat. vbi ph̄eoꝝ malitia difusa on-
 ditur h̄ non corredita. sapia quidē vincit maliciā. licet non semp
 corrigat. Igit̄ tria dñinet istud euangeliū. p̄imū est machiatio
 p̄nitatis. scdm est req̄satio dubietatis. ibi. dico ḡ vobis ēterciū
 est determinatio veritatis. ibi. ostendite mihi ē. Circa p̄mū tria
 tangunt. p̄imū ē deliberatio p̄ui dñi. A : Abeuntes ph̄a
 nsei: ph̄ei diuisi abierunt ab v̄nitate pacis & accordie. abierunt
 a dei grā a v̄titatis luce & a scip̄is. Jo. 18. abierunt retrofuz &
 reciderunt in terrā. h̄ quo abiērūt v̄tiḡ vt dīc Cr̄b. ad h̄rodianos
 vt eoꝝ p̄focatio agerent h̄ xpm̄. nam hoies colom̄ cui⁹ terram
 possident illius rexilio opus h̄nt. qui v̄o iusticaz tenet nullius
 p̄focatio indiget nisi dei q̄ in diaboli iniqtatib⁹ ambulat. diabo
 li adiutoriū necessariū h̄z. sic isti xpm̄ expugnaē cupientes due-
 nerūt non ad seruos dei v̄tros religiosos. h̄ ad gentiles ihero-

Sermo

dianos se atulerunt. cu talib⁹ n̄ est ambulans. sic dicit salomon
fili mi si te ablaſtauerint p̄t̄ores ne acquiescas eis. ne ambu
les cu eis & phibe pedez tuū a semitis eoꝝ. pedes em̄ illoꝝ ad
malū currunt & festinant vt effundā sanguinē. iō mendat vir
iustus & predicat beatus qui n̄ abiit in asilio impior̄. & in via
peccator̄ non stetit. de his vero q̄ abiit a deo dicit iudas. ve
illis qui in viā cayz abiit & erore balaam mercede effusi sunt
et in dditione chore pierunt vb̄i notat fraternū odiū cupidi
tatem & seditionē: Consilium inierunt: tu herodianis v̄z. cu mili
tib⁹ & familiarib⁹ herodis. Crib. quale inquit asiliū tales & coſi
liatores? Quis em̄ poterat dare asiliū à xp̄m. nisi diabolus qui
est aduersarius xp̄i. de hoc maligno asilio longe an̄ iacob p̄i
artha dubitans. symeon inquit & leui vasa iniquitatis bellantia
in asiliū eoꝝ n̄ veniat aia mea. & in cetu illoꝝ n̄ sit glia mea
B: vt capere ih̄m in h̄mone: vt v̄z aliquid tale diceret.
tuiꝝ culpa ab herodianis apprehendere. vide q̄r in creatur̄ voluit
sermonē capere. & verbum p̄ qd facta sunt oia. quod in ipsa ca
pit creatura quē celum & celi celoz capere n̄ possunt. vt dicit sa
lomon. nec totus m̄dus gestor̄ eius qui scribendi sunt libros
posset cape. vt dixit Jo. euangelista. festinant cape. h̄ utinam
hunc h̄mone hoc verbū hoc salutare mens n̄ra capiat. vt salu
tare dei in h̄mone sacro corde n̄o capiat credendo intelligendo.
amando suando. q̄r vo ph̄ei non sic caper̄t xp̄i sermonē. iō q̄
reabant eū carnaliter vt occiderent. Jo. 8. querit me interfice
q̄r sermo meus n̄ capit in vobis. n̄ sic capiamus xp̄m carnalit̄
sed spiritualiter. sp̄us em̄ est q̄ vivificat. caro at̄ non p̄dest quicq̄.
Jo. 6. Nota q̄ ph̄ei diuiniſ interpretant̄. isti sunt oes inīq̄ diuiniſ
merito diuiniſ & p̄mio a iustis. si em̄ in p̄nti s̄l̄ sint granuz & pa
lea. vīnū & vīmatia. oleū et amurca. auꝝ & scoria. alud tñ est
meritū vtrorūq̄ q̄r non dūmīcat inīq̄ iustis vita sc̄itate. ne
q̄r toutant iudei samaritanis. que em̄ ducentio xp̄i ad bellial. iō
dicit Gen. 49. diuīdā eos in iacob & disperdam eos in israhel.
Diuiniſ sunt adeo repbati ab illo. atamiauerit testamentū eius
diuiniſ sūt ab ira vultus eius. diuiniſ sunt in seip̄lis diuerſitatib⁹
diuiniſ. quib⁹ diſsecant̄ interiꝝ. Oſe. 10. diuiniſ est cor eoꝝ nunc
interibūt. h̄ tandem in nouissimo et p̄mio diuident̄ ab eleđis. sic
dicit Mat. 13. Erubunt angeli & sepabunt malos a medio iustorū
C. Item nō q̄ ihs salutaris d̄ om̄s vo inīq̄ machinant̄ asilia
d̄ p̄paz salutē. Proū. Ipsi d̄ sanguinē suū inīdiant̄ & moliunt̄
fraudes d̄ aias suas. Et itez eiusdē. 8. qui in me peccauerit le
det aiam suā. d̄ istam p̄paz salutē asiliū agit cu passionib⁹ aie &
cupiscentijs. & po quidez asulit auaricia pecunias aggregadas

lxvi

dilatanda p̄dia. edificia maḡificanda. qm̄ cui suppetunt opes & amici. Cōsulit avaricia tollend̄ alienuz v̄i fraude rapina v̄lura. nulli v̄municand̄. ne forte m̄di suba deficiat onia facē & ec ferre purand̄. ne forte rez dāna paciat. sic v̄sulebat cī q̄ v̄beres agros habuit. Luc. 12. requirenti em̄ v̄siliuz. quid faciā qz nō h̄eo quo aggregem fructus meos. R̄ndit auara aia. destruaz horeca mea. & maiora faciā & illuc aggregabo oia q̄ nata sūt mihi et bona mea & dicam anime habes t̄c. sed audiē qz istud v̄siliū erat & ih̄m. & p̄p̄riam salutem. Sequit̄ em̄. dixit at illi deus. Stulte hat nocte aiā tuā repetent a te. q̄ at pasti cuius erunt. Sic est q̄ fibi th̄saurisat. & n̄ est in deū d̄ives. Consulit gula p̄penduz corpori ieiunia esse natūre ñria debilitatē eauendaz. saluicibus desideriū puocare. sic v̄sulebat d̄initi epuloni Luc. 16. p̄pis parentib⁹ q̄ essent sic d̄ij. ipsi esau pedulio lenticule p̄denti primoge niti. & oib⁹ & p̄p̄riam v̄sultū est salutēz. nam d̄ives sepultus est in inferno. p̄mis pentes de p̄adiso eiedi sūt mortales. & esau ius p̄ogeniture p̄didit. Luxuria v̄sulit p̄ multiplicatōe h̄uani ḡnis ñmisenō ad roborandaz v̄sanguinitatē & ampliadas d̄ivicas uxores ducendas. sic v̄sultū est dauid cuiz rapuit berabe e filio eius amon cū p̄p̄riaz violavit sororēz. v̄sulte silato lang uoce q̄ rez paciebat libidinis morbi. siche filio emor rapienti d̄iam p̄ cuius amore circułionez suscepit. sic sompson. sic salomon p̄ qua culpa ē sichen iugulatus sampson exēcat⁹ dauid flagellatus. amon p̄cidatus. salomon infatuat⁹. Itēz in saul ptz v̄siliū ire & dauid. phamomis & dei p̄p̄lm. ioab & abner. Item v̄siliū in iudie ptz in filijs iacob & ioseph fratres suū. & in ioab & amasa milicie p̄ncipem v̄stitutū. Item v̄siliū tristie suscepit filij isrl̄. in debtō. audiā em̄ dispositione t̄re p̄missionis q̄ fortis unitates essent & grandes. habitatoresq; p̄ceri fracti pusillanitate. reuertātē inq̄unt in egip̄tu & v̄stituamus nob̄ ducē. ne h̄ p̄eam⁹ sic ptz Nūi. 14. Item odiū v̄suluit ipsi caym q̄liter p̄p̄um fratrem occideret. & v̄suluit ipsi caym filio noe q̄liter p̄rem derideret. Itēz arrogantia dedit v̄siliū absolum quō p̄rem de regno r̄xeret. & ipsi roboā filio salomonis quō p̄plo sup̄ba r̄nderet. et nabuchodonosor regi v̄suluit ut seipsl̄ sup̄ oia extolleret h̄ absolon ē tr̄nbo suspensus. roboā regno p̄uatus & nabuchodonosor i bestiā ñmutatus. V Nō q̄ in h̄mōe p̄prehendit salus v̄niusq; nā moes & vita in manu lingue. Jo vt d̄ Iaco. 3. Si q̄s in v̄bo n̄ offendit h̄ p̄fectus ē v̄r. h̄ cū om̄s xp̄iani p̄mittant i batismo abrenuntiare diabolo & pompis ei⁹. in p̄p̄io sermone p̄c̄ores capiunt. p̄o qui n̄ remittunt iniurias capiunt cū orant dicentes dimitte nob̄ debita n̄ra sic & nos dimitim⁹ debitorib⁹ nostris. Capiunt adulteri in v̄bo tractus m̄rimoialis qd̄ p̄uerit. Ca

Sermo

piunt pueri medaces detractores adulatores in hunc. Clerici
et religiosi capiunt in hunc pessimos cui ope sedisit. salus cum
istorum capiit in hunc a diabolo. et capti negantur. 6. illaque
tus es ubi eris tui et captus Christus hunc. Sedo tan
git silatio palliati nichil: et mittit ei discipulos suos: si accesser
unt pheci per seipsum ad Christum ut dicitur. Christus propter duo. pro quidem
quod aperte erant inimici Christi. unde sciebant se huius suspectos a deo ipsius
si ullam quoniam ponentes. nam inimicus manifestus inimico malus est
et amicus fatus. ille dum timebat facile vitat. ille dum non agnoscat
pervaleat. Alioquin ceterum quod omnes propterea noti erat phecos persequi Christum
unde si prohibuerint testimonium eum dicere tributa reddenda cesari non
illis crediti esset. quod inimici et testimonium in iudicio et si vox
erit qui suspectum reprobaret. discipulos vero suos misericorditer propter duo
et ut qui in cogniti facilius deciperent. et ut despiciens minus crube
scerent. hec ut dicitur Christus. illi discipuli magnis suis etate miseres erat
malitia atque pares. nam et pulli serpentum statuta breviores vene
no equales sunt. et catuli luporum adhuc teneri constituti. et si venatione
obtinere non possunt. ita tamen sanguine gaudent et mortibus ludunt
: cujus herodianis. if Christus dicit herodianos esse herodis mi
nistros. quod ideo misericorditer ut siquidem dicaret Christus cesari non debet tribu
ta. statim a ministris regis apprehendetur. Niero. vero dicit herodi
anos esse iudeos illos quibus videbatur cesari esse soluenda tribu
ta quos pheci derisorie vocabant herodianos. eo quod de voluntate
et propter essent herodis. Nota quod in herodianis vicibus in discipulis
phecorum virtutis apparentia designatae. tunc ergo ad nos venient her
odiani cum discipulis phecorum quoniam virtutis specie virtutis relatu
nos pulsat. Quod ostendit Ezechielem. xxxviii. xxix. 19. sunt inquit non
nulla virtus quae ostendunt in se redditudinis speciem. hec exprimitur p
ropter infirmitatem. et pro quidem aliquam in vltimis crimibus cru
delitas agitur et iusticia putatur. Immoderata ira iusticie zelus cre
dit. et cum debuerit corrigi delinqutes violenta reflexioe fragunt
Dissoluta remissio qui mansuetudo ac pietas. et dum parcer ultra
modum delinqutes crudeliter ad eternam penam reseruantur. Aliquam
sube effusio mia creditur et dum male sua est culpa sit peius spergi
quod acceptum est non timebit. Itz non nunquam tenacia periculas reputatur
hec cujus graue sic virtus non tribuerit virtus creditur accepta retinetur. Itz
sepe malorum pertinacia ostentia creditur. et dum mens a primitate sua
fledit non patitur quod ex recta defensione ghetatur. Item ostentia etiam
sepe quam tractabilitas habetur. et quo quidem fidem rectam vel integrum
nullus habet. eo se amittit oculo extimat. Aliquam timor intemperans
honestitas creditur. tamen temeritate pessima a defensione veritatis
dum quisque tacet arbitratur quod iuxta dei ordinem honestez se peccatoribus
exhibet. aliquam vocis supbia bona libertas extimat. et cum per elacionem

veritati sed dicit loquendi peccatas virtutis defensio putat. Plez
 q; pigritia q; si continentia q; etis attendit. et cu; gravis culpe sit re-
 sta studiose non agere. magne virtutis meritum credit a prava tñ
 actione cessare. Sepe inquietudo spus vigilas sollicitudo noitat et
 cu; q; etem q; scip; non tollerat. agendo q; a petit virtutis debite imple
 se exercitu; putat sepe ad ea q; agenda sunt meauta precipitatio
 landandi studij seruoz credit. et cu; desiderat tu bonu; intempestaz
 actione corrupit eo agi melius q; deleterius extimat. Itē sepe ac-
 celerandi boni tarditas assiliū putat. et cu; expectat ut extradiōe
 pficiat hec insidians mōra supplātat. in oībo hys & vera salutē
 discipuli p̄fiseoz cu; herodianis & vicia sub spē virtutū ad nrāz
 mentē accedunt. h̄ subtilit vnu ab altero distinguend ē ut dic
 Juuenalis. latet em̄ virtuz spē virtutis & umbra. id in sacrificio
 deo pellis hostie auferit. nec offert et mēbra ipsius diuidunt in
 frusta. id etiā om̄e aial ruminās & diuidens vngulā mōm est.
 q; in opib; nr̄is oīs pellis stationis auferenda ē distinguēda
 sūt. et deliberatōe q; si ruminādo sūt discernenda. G Tercio
 tangit adulatio magni meriti. Iz em̄ fraudulent xp̄ in amenda
 rent. vera tñ dieabant. et p̄mittit in hac adulatioē titul⁹ venera-
 bilis. venēt em̄ : dicentes mḡr; sic d̄ qui nouit artes. q; si maior
 statu vel statione. reuera xp̄s mḡr; est. ars viz dei patris oīpo
 tentis q; sua arte potenti hunc mōm pdixit ex nihilō. celos sua
 virtute formauit. fixit sidera claritate. vestiuit orbē. elemata distin-
 xit. cōposuit corpora mēbris. terrā ornauit videntib; & bestiis vo-
 lucres leuanit in aera. pisces sectari voluit maria. & qd̄ amph⁹
 est sua arte hoīem de terra fixit viuentez. sic d̄ Proū. 8. qn̄ p̄
 parabat celos aderat. qn̄ ethera firmabat surſu & librabat fon-
 tes aquazz. qn̄ circuīdabat mari terminū suum. & legē ponebat
 aquis ne transirent fines suos. qn̄ appendebat fundam̄ta t̄re cu;
 eo erā cu; ita cōponens. h̄ p̄ter hoc magisteriu; creationis aliud
 magisteriu; attulit nob̄ virtutis virtutis. p̄spiciens em̄ nob̄ h̄ sup-
 nus artifex de celo sup̄ filios hoīm. vidit q; nō erat intelligens
 quisq; nec req̄rena deū. om̄s declinarat a virtute mutiles facti. &
 vsc; ad vnu n̄ erat qui bñ facēt. p̄inde ḡ a regim̄ie stelle cele-
 stis hinc mḡr; descendit ad t̄ras vt scalā aggregaret hūiliu; dīc
 illis. discite a me q; mitis sū & hūilis corde. n̄ docuit fabricāce
 los nec creare mōm. nec suscitare mortuos h̄ virtutes & hūilitatē
 Jo. 12. vos vocatis me mḡr; & dñe & bñ dicitis sū etenī. si ergo
 ego laui pedes v̄os dñs & mḡr;. & vos debetis alter alteri⁹ la-
 uare pedes. exemplū em̄ dedi vobis ic. I Et attende ut
 dicit Cris. q; isti q; volūt xp̄m cape a laudib; int̄cipiant qm̄. hec
 est ypocritazz p̄ma potencia sez simulata laudatio. laudant em̄
 q; p̄dere volūt vt p̄ delectationē laudis paulatim corda hoīm

Sexto

ad similitudinem benignae confessionis inclinent et ponit exemplum
thauri ferocius. quem qui vult capte mollico nodosaz ei⁹ fricat ma
nib⁹ seruicē. ut quē virtute tenere n̄ pōt p blandimentū apie
hendat. sic ⁊ isti catenā sub dole laudis portantes in ore ⁊ ma
lie gladiū abstundentes in coede thauz ecclesiastici gregis do
lo laudis apprehendere festinabāt. ⁊ qz ois mḡ pfessor est vitatis
ideo ueniens in eo triplice vitatez amendat scz vite doctrine
et iusticie. de vitate vite dicit: scimus qz verax es: in vita tua
n̄ sicut qz es vite demonstras exemplo. i ipso etem nihil
vere passiois ve mortis vere resurrectionis ve ascensiōis ve vir
tutis ⁊ n̄ fide. Ila. 38. memento dñe quō ambulauerim coraz
I. Itē amendant in eo veritatē doctrine ⁊ viā dei qz scz per
uenit ad dñm. hec via arta paupertas est. hec via despecta hūili
tas est. hec via laboriosa est pniā. hec via exulta caritas est. vt
dicit aplus: in vitate doces: in veritate docet qui n̄ mentit. qui
veritatez n̄ abscondit. ⁊ qz ppter solā vitatem n̄ alia intendere do
cet. xp̄s at non est mentit⁹. qz vt d̄ Ila. 53. p̄cēm n̄ fecit nec in
uentus ē dolus in ore eius. h̄ nec veritatē abstundit. p̄s. n̄ ab
scendi miāz tuā ⁊ vitatem tuā a filio multo. Jo. 18. ego in h̄
in veritate docuit. qz n̄ qsluit mōi gloriam h̄ vitatem solū. Jo. 8.
Si veritatē dico vobis qre nō creditis mihi. ego em̄ gloriaz meā
non quero. Itē amendant in eo vitatem iusticie: ⁊ n̄ est libi ui
ra. sollicitudo timor vel fauor: de aliquo: vt ppter eū vitatē ta
reas ⁊ n̄ exequaris: n̄ em̄ respicis. iō certi sumus qz maiestatez nō verebentis celari
quin iuste diffimias qd̄ rezz est. n̄ est ḡ in te defectus vite nec de
fectus scie. h̄ nec defectus iusticie. hui⁹ mḡri omne ē discipuli
assilati ei n̄ in magisterio supbie. qz ut ipse dīc Mat. 23. n̄ voc
mīmī mḡri qz mḡri videt unus est xp̄s. h̄ simus discipuli eius
p̄mo quidez in vita in mutua dilectione. Jo. 13. in hoc cognoscē
Itē in vitatis cognitione. Jo. 17. accepēt a cognouerūt vere
qz a te exiui ⁊ credidēt qz tu me misisti. Itē sum⁹ discipuli ei⁹
in iudicio iusticie. iusti vero est vt nos ipsos d̄judicemus. et a
nobis ipsos iudicaremus n̄ utiqz iudicare⁹. ⁊ qle de nobis iudiciū
que sunt. primi tu ex te ipso cognosce. Scđa pars
Cōdō in eo qz d̄. Dic ḡ nob. qd̄ tibi videt. ponit. R
versuta questionis p̄posito de tributo cesari reddendo

Et tria facit. p̄mo enim p̄montur questio litigiosa. Ad eum no-
tiazz sciendū. q̄ iudea circa tempa nativitatis xpi romano im-
perio tributaria facta est. exigendis vō tributis. tiberius cesar.
pontium pilatū p̄fuit hierosolimis. de qua rē multa longa ha-
bita atentio est phariseis & sacerdotib⁹ p̄p̄lm dei assentito mū-
danis legib⁹ n̄ debere astrinxi. nec regi tpali foze huius tributa
solueret. eū qui p̄mīch⁹ decimis & sacrificiis regi seruiebat eter-
no. Sz econtra romani milites q̄ docebant herodianī allegebāt
celarem iudeā defendē rem bellicā agere. defendē patriā que nō
misimilitū manu nec militaris res absq̄ stipendijs p̄fia poterāt.
Ideo iustū esse dari tributa eos p̄ quoꝝ tutelā erat imperium.
Itaq̄ hinc inde allegationib⁹ adduātis nō absq̄ violēcia exi-
gebanē tributa. cuꝝ rei cā hierosolima ipsa p̄ ascensione dñi
subuersa ē. qz legib⁹ noluit subiā tributoꝝ. ḡ quodā tpe circa
festum azimoꝝ herode hierosolimis existēt dū h̄c questio age-
ret in p̄plo p̄fisi oblata adūlus xpm oportunitate. discipulos
suos cū herodianis. i. cū militib⁹ herodis b̄m Er̄b. Vel cū iudeis
qui p̄ti fouebant herodis b̄m Hiero. miserit ad xpm sup hac eū
questione īterrogantes q̄tenus caperet in b̄mone utrilibet p̄te
diffimta. siquidē diceret n̄ esse tributa soluenda. adduxeret hero-
dianos qui celariis rebellem apprehenderent. si vō assereret iuste
tributū exigi tanq̄ ciuilis libertatis ūrium odiosi p̄plo domō-
strarent. ne vero in hac dissontia recusaret p̄pria manifestare
ſuam. laudes premiseret q̄ vītatis esset obseruator doctoꝝ & de-
fensor. laudib⁹ ḡ callide p̄missis subiētū: dic ergo nob̄ siq̄deꝝ
enim tm̄ amas veritatem. n̄ tacebis: qd̄ tibi videt̄. nō em̄ aliud
credis aliud doce: licet censū dari celari: vt quibusdā videt̄. eo
q̄ sit defensor patrie: an n̄: sic plūnī asserunt dū esse loci p-
tectorē cui dant p̄mīcie decime & sacrificia ex lege. Jō ip̄l̄ lo-
li & non hoī hmōi exhibenda sūt tributa. est at̄ census tributū
qd̄ vnicuꝝ censem̄. i. imponit. cōpletum erat in eis illud. Tre. -
Princeps prouinciarū fada est sub tributo. Scđo tangit p̄ce
ptio fraudis: cognita aut̄ ih̄us nequicia eoꝝ: p̄ma inquit vī-
tus respondentis est interrogantū mentez cognoscere. nihil at̄
p̄t latere dū qui scrutat renes & corda. iō ip̄le cognovit eorū
aim. & fraudes b̄monis nec abscondit simplicitas p̄sonaz. nec
adulatio verboꝝ Sap. 8. scit verbiac p̄sonū & dissolūtōes ar-
guimtoꝝ. Jō vt d̄ puer. z. n̄ est foetitudo n̄ est d̄siliū n̄ ē sapia
atra dñm. Verio ponit̄ reprehēsio: ait em̄ ih̄s: cur me tēptat̄
ypocrite: ypocrita filator est. quia aliud ē aliud p̄tendit. vnuꝝ
habet in coede & altez in ore. Cr̄b. Non respondit b̄m b̄mones
eoꝝ pacificos blande. h̄ b̄m d̄sciētiaz eoꝝ asp̄ra dixit q̄ deꝝ

Sermo

plerūq; ad aiām loquit; non ad corpus voluntatib; respondet
n̄ v̄bis. video ḡ qz p̄hilei blandiebant vt p̄derent. ihs at eos
d̄fundebat vt saluaret. qz v̄tihor ē d̄e9 h̄i irat9 qz h̄o xp̄ci9 ac.

Ercio cū d̄. ostendite mihi. ponit hui9 questionis de
terminatio. ad eū nanc̄ ptinebat hui9 iuris determi
natio qui sp̄ualem h̄z et tpalem d̄natiōnem. in quo
omnis p̄tas est. et tria facit. p̄mittit em̄ n̄mismatis
requisitionez: ostendite mihi n̄misma. i. n̄mū qui p̄ tensu daē
capitis. iō addit: censu: opportebat em̄ distin̄mentē an censum
esset tribuend̄ ip̄m n̄misma vide: at illi obtuleit ei denariuz
qui decē valebat n̄mos a p̄ tributo dabant. Nota qz nds su
mus n̄misma diuini sensus. q̄tuor etem̄ oī h̄e denariū sc̄z ma
teriaz pondus imaginē a integratē. materia est opatio nostra
siquidē bona fuerit aurea erit vel argentea. in auro preciositas.
in argento claritas demonstrat. videamus ne op̄ n̄m ferreū
sit crudelitate. plumbū cupiditate. stagnū carnalitate erū va
nitate. quidā autem silatores a ypocrite dei monetam quasi al
chimiste falsificant. h̄nt em̄ apparentia operis auri vel argenti.
sed pbator cordiū inquirit ut ostendat sibi hec materia quā rep
baut in igne diectam. Dier. 6. argentū reprobū vocau. eos.
qz d̄ns piecat illos. Scđo requiriūt in denario pondus intentio
nis. vt amore n̄a inten̄tio ferat in d̄eū. Aug. amore meus pon
dus meū. Vel pondus est op̄is maturitas. et mentl. stabilitas
Vel pondus ē timor d̄i. Job. 28. qui fecit venti. pond̄. a ite
q̄li tumentes sub me fluctus. sic semp timuū deum a pondus ire
eius ferre n̄ potui. Itē in denario imago pulchra requiriūt et sup
scriptio vera. ad imaginē quippe dei d̄diti sum̄ natūraliter. sed
requiriūt etiā in nob̄ imago gr̄e ei9 de qua. Cor. 15. sic porta
ūnus imaginē terrestris. sic portum̄ imaginē celestis. Imago
em̄ celestis est vt sim̄ h̄uiles benigni casti misericordes. hec sūt
imagines celestiū. subscriptio vo hui9 denariū ē nomen xp̄iani
tatis ope demonstratū. Vel subscriptio ei9 est esse descriptu3 in
li. vite. sic d̄ Lue. 10. gaudeτ a exultate qm̄ nomia v̄ra scripta
sunt in cel. Q̄to denarius d̄ esse integer. a in tegritas n̄a casti
tatis ē pleuerancia. Ja. 1. sitis integri in nullo deficiētes. H̄ ē cen
sus quē debem̄ deo. de q̄ dic. Ostendite mihi n̄misma cen̄. i
ex op̄ib; oñdite teip̄m. Iac. 3. Dñdit ex bona auerſatōe ope
ram suā in mansuetudine sapie. Dñ. Scđo tangit n̄mismatē
examinationem: ait illis ih̄sus: cuius est imago hec a super
scriptio: nouerat quidem cuius erat. Et p̄pter duo interrogat
Primo vt ex eorū response: veritatem sensus soluendi ape
riat. Secundo vt se alienū a negochiis secularibus ostendat qui
videbatur n̄mismatum ignorare imaginem: dicūt ei cesaris:

Nota qz in qbusdaz sic pertinet imago dei. vt qz a deo incogniti
 requirat de eis cuius est imago huc. in qbusdaz enim diabolus
 sculpsit imaginem vitioum quaz pro blandiendo depingit. postea
 stilo sculpsit assuetudinis. postea format statuam oblituacoris. de
 pro Dicere. 22. apparet fenestras fecit lacuna cedrina pingitur si-
 nopide. nam diabolus appetit fenestras sensuum illaqueat animam. et
 rez sensibili pingit imagines. De 2°. d eiusdem. 17. pccm iuda
 scriptum est stilo ferreo in vngue adamatino exaratum est super la-
 pide coedis eoz. De 3°. d Vla. artifex bgnari extedit nocturna
 formauit illud in runcina. fecit illud in angularibus et in circino
 circinavit illud. et fecit imaginem viri qsi speciosus hocem hitan-
 tem in domo. de talibus imaginibus qnt deus. cuius est huc imago
 non enim cognoscitur a deo qz opus dei non est sic dicit quibusdam
 Amen dico vobis nestor vos. hoc plangens Dicere. tre. 4. quod in-
 quid obscuraturus est autem. mutatus color optimus. demigrata est
 super carbones facies eoz. non sunt cogniti in plateis. mihi etiam
 videtur de mulieribus corporis imaginem in luxuria detergenteribus. qren-
 duz a deo cuius est huc imago. et dicitur q de modis sit. Dier. 4. cuiz
 ornata fueris monili aureo et spinosum fibro oculos tuos fru-
 stra coponeris. **V** Nota qz qd pccis sentit anima. tot imagines
 diabolus in ea exprimit. est enim imago luxurie. Ezech. 16. fecisti
 tibi imagines masculinas et fornicata es in eis. Itē est imago
 avaricie de qua d Xpo. 13. q qui non habet imaginem bestie in manu.
 vel fronte. neque poterit emere aliquid nec vendere. huc bestia habet plagas
 gladii. qm avaricia et vulnerat. Itē est imago superbie. Ro. 1.
 mutauit gloriam incorruptibilem dei in similitudinem imaginis cor-
 ruptibilem hominem et volucrum et quadrupedum et serpentum. homo corruptibile
 adam fuit cuius imago mobia. volucres sunt demones quorum ima-
 go excellencie appetit. quadrupedes sunt principes seculi quorum
 imago dominatio est. serpentes astuti sunt sapientes seculi. Itē est
 imago magis glorie. Vla. 44. fecit imaginem viri aetatis. Itē est imago
 in accidie inuidie et gule. de quibus omnibus Deut. 4. Non faciatis
 vobis sculptam imaginem aut similitudinem masculi vel femine similitudinem
 omnium iumentorum que sunt super terram. vel animalium sub celo volantium atque
 reptilium que mouentur in terra sive piscium que sub terra morantur in aqua
 horum omnium degeneres et brutales imagines deus abhorret de. c9
 est huc imago. **D** Tercio ponit quod determinatio est: tunc
 ait illis. reddite qd q sunt cesaris cesari et qd dei sunt deo. qsi dicat ex
 quo pitemini illius numismatis subscriptionem et imaginem fore
 cesaris ipsi cesari ius suum tribuite. et deo qd dei sunt decimas sciz et
 primicias offerte. quia verumq ius se compatit. nec alterum alter
 ri preindicat qui enim regna substituit ius etiam regium determinauit
 Sicut legitur. Re. 8. hoc erit ius regis qd impaturus est vobis et
 inter alia qd ibi enumerantur ius fisca sive tributi noitat cum d. segno

Sci mo

tes v̄as et v̄ineazz redditus atq; greges v̄os addecimabit.
Igit̄ qui p̄ati n̄ obtempat dei ordinationi resistit. Nō h̄m Hiero-
q; sicut cesar sue imaginis imp̄llionez requirit. ita & deus aīaz
requirit vult̄ sui lumine insignitaz. Et h̄m Cr̄b. triplex d̄rā ē
imaginis dei & imaginis cesaris. Prima q̄ntuz ad materiam. q;
imago dei n̄ est in auro depicta h̄ in hoībus figurata. nā celans
numisma auxz est. numisma dei h̄o. Secunda d̄rā est q̄ntuz ad rep-
resentationē q; in solidis cesar videt. in hoībus v̄o deo agnoscit
Tertia est quo ad efficientē cām. q; cesaris imaginez man⁹ ar-
tificis sculptis & corruptibiliis l̄ris ānotauit. dei v̄o imaginem
in hoīe dīna manus in decē vīnis apicib⁹ demonstrauit. i. quicq;
sensib⁹ spūalib⁹. qicq; corporalib⁹ per q̄s a p̄rehendim⁹ q; sūt v̄ti-
lia. P. Item nō in mō isto q̄tuor esse cesares. h̄ p̄g hanc
vitam vñus ē. cesares quidē pñlīs vite sūt m̄dus secularis prin-
ceps corpus p̄pri⁹ & natūa. cesar qđem sic d̄r a redendo eo q; ce-
dat. sic v̄re m̄dus iste nos cedit adūlitatib⁹ & flagellis. Exo. 3
E. famuli tui flagellis cedim⁹. huic cesari aliqd̄ demus et aliqd̄
deo. duplex etenī vita est hoīis iusta adiua lez & cōtemplatiua.
Additū reddamus mō curando rem familiarē subueniēdo pxi-
mia sic dicit apl̄a q; qui vxorē h̄z sollicit⁹ est q; sunt m̄di. vitaz
aut̄ cōtemplatinā reddamus deo orando amādo meditando tra-
sitoria atenendo. vt h̄m apl̄m q; viuit lā non sibi h̄ deo viuat
Secundus cesar est p̄nceps secularis cui merito istud duenit nomen
pter q̄tuor. p̄o rōne originis cesar em̄ sic p̄mitus dictus est iu-
lius a quo ceteri imp̄atorēs cesares noīant eo q; ceso m̄ris v̄tero
natus sit. m̄r n̄ a p̄pria patria est & reuera exordia principū se-
culariū ex hoc sūt cū patrie vteris bellū ciuiū scindit. nā et iuli⁹
cesar ciuli bello factus ē p̄nceps. sic & iezobā regnū. 10. tribusū
sortitus ē discessio ne aquili. Itē cesar d̄rō severitatis eo q; sub-
ditos cedat. ita em̄ filius salomois locutus est p̄plo. 3. Re. 11.
p̄f meus cedit vos flagellis ego at cedā vos scorpionib⁹. Itē
dictus ē cesar a grandi cesarie multa etenī sup̄fluitas capiti ad-
heret secularia principatus. vñ absolon aspirans ad regnū grād̄
habnit cesariē. Itē cesar inter p̄taē possidēs principatiū in quo ius
principatus oīdit ne sit tyranus. ille em̄ possidet principatz q;
more p̄esse vult n̄ timore q; em̄ sp̄ timeri appetit & ipse timet. id
principatiū n̄ possidet huic v̄o p̄ncipi seclari debet honorē tāq; p̄o
tior tāq; dño amor velut p̄ri cibutū velut defensori & corpū ex-
positio tanḡ capiti. cetera em̄ mēbra p̄ salute capiti se exponunt
led huic p̄ncipi ita reddamus sua q; ius nō omittat diuinum
deo em̄ aīam debemus p̄ncipi seculari corpū. & hoc n̄ aliter nisi
h̄m dei mādatū. q; siquit iūserit d̄riuz deo illud n̄ est p̄ficiēs
vñ obſtrictioz regis preceptū d̄templū ſerit de mēficien-

lxvii

dis infantibus hebreorum. nec saulis milites ad mandatum eius inie-
cerit manus in sacerdotes domini. nec beata legio thebeorum maximia-
no iubente eduxit gladium ad necem christiano. Tercius cesar est
corporis nostrum quod superfluitatis quoque eslari grandi exhibuerat. huic
debemus cibum post eslari quiete post labore sonnum per vigilias
et frigus indumenta et fame alimenta in estu refrigerium. et mille
sunt seruitutes quibus obligamini eidez. sed non ita reddam debitu
coepi ut quod dei sunt obliniscam. Ro. 12. Oblectro vos per misericordiam dei
ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivente sanctam deo placenter
rationale obsequium vestrum. Quartus cesar natura est quod revera possidet
principatus in rebus humanis. sic quidam dixit. quod natura negat ne
mo felicitatem audiatur. huic debemus quod nre etati duemus sicut dicit
apulus. cum esset paulus loquax cogitabat ut paulus sapientiam ut
paulus. quoniam adest fatus sum vir euacuani ea quae erant pauli. et exinde
ad mores etatis procedamus mature. ultima vero resolutio naturae
in morte est quoniam reddidit corpus terre et spiritus ad deum qui fecit illud
ut dicit Ecclesiastes. Ante cesaris dominium erit in die nouissimo hic
enim infernus est cedens revera reprobos tunc ad penam que habet cesar
sunt dabuntur eidez dicente iudice. ite maledicti in igne eternum
qui patuerunt est diabolo et angelis eius. illi autem que sunt dei gratia
proletiariorum intrabunt cum illo in gaudium eternum. Quod nobis sit.

Dnica. 23. post penthecosten Ser. lxxvii

Vidente ihu ad turbas. Ecce princeps unus accessit et adorabat eum Christum. Igitur istud idem legitur Magister.
5. et Lucas. 8. in negotiacionibus seculi non prius rem
possidet venale quam prius obtulit pretium habet quod maius
sile recitat historiae principis euangelij. quod princeps salutem filie po-
stulans prius obtulit christo fidei pretium. habens mulier sanguinis fluxum
patiens quoniam efficacius credidit celerius est asculta salutem. Igitur
tria istud euangelium continet. primum est principis deuota supplica-
tio pro filia. secundum est secreta emorrysse sanatio in via. ibi. et ecce
mulier quam sanguinis. tertium est mira puelle suscitatio. ibi. et cum vele-
set ihesus in domum. Circa primum quatuor tanguntur. nam permis-
tit christi eruditio: loquente ihu ad turbas: facta fuerat christo adi-
stilus Iohannes baptista. una quod quare videt ipsi et discipuli prophetorum ieiunans
habent frequenter discipuli at christi non ieiunabant. Et ipse respondit quod duae
bonae causae nondum artabant ieiunio. una quidem ratione sue proprie-
tate gaudiose quod non dominus filius spiritus affligi ieiunio quodcumque illis est spiritus
altera causa est quia adhuc erant discipuli veteri vita carnales.
Ieiunium autem ad spiritualis vite pertinet nouitatem. noua autem veteribus
non sunt ieiunenda sic duplice declaravit exemplo scilicet vestimenti
et vini. volens enim vestimentum reparare antiquum non adhibet amissio-

